

Column

Nederland heeft zich in de marge van de Europese Unie gemanoeuvreerd. Door de strenge opstelling van de premier en de minister van Financiën in Europa halen wij ons de kritiek van met name de Zuidelijke lidstaten op de hals. Minister-president Rutte wordt in het Franse *Le Figaro* “de nieuwe Thatcher” genoemd (17 februari 2020).

De Franse president Emmanuel Macron was in een interview in de *Financial Times* (17 april 2020) nog iets concreter. Hij riep op tot solidariteit met Italië en Spanje, omdat deze landen in Europa als eerste door de pandemie getroffen zijn. Zij hebben als eerste laten zien hoe je de pandemie moet aanpakken. Maar het ontbreekt aan solidariteit op economisch en financieel niveau, omdat de Duitsers en de Nederlanders nog steeds op de rem staan, aldus Macron.

Duitsland, Nederland en Frankrijk staan financieel sterk genoeg om hun eigen bedrijven staatssteun te geven, zodat die de crisis overleven. Griekenland, Spanje en Italië kunnen dat niet. Dat is niet eerlijk, vindt de Franse president. Maar hij heeft een fundamentele waarschuwing: na de Eerste Wereldoorlog kreeg Duitsland de financiële schuld voor de kosten van de Eerste Wereldoorlog opgelegd. Dat was een fatale en kolossale vergissing die leidde tot opkomst van populisme in Duitsland en haat jegens de rest van Europa. Net als na de Tweede Wereldoorlog en het aanbod van het Marshall Plan moeten we nu het verleden vergeten en naar de toekomst kijken. Als we dat niet doen, zullen volgens Macron de populistten winnen.

Daar kan aan toegevoegd worden dat China en Rusland al klaar staan om de hulp en de goedkope leningen te bieden die Spanje, Italië en Griekenland in de Europese Unie niet krijgen. Daarmee zou Europa van binnenuit – het populisme – en van buitenaf – autoritaire staten – ondermijnd worden. Daar zijn de vrede en de welvaart niet mee gediend.

Dergelijke kritiek is serieus en die marginale rol in Europa past Nederland eigenlijk niet. Wij hebben de EU en de Europese bureaus te hard nodig. Dat zegt de regering zelf op de overheidswebsite overheid.nl: omdat Europa een veilig huis is waar mensen in vrede kunnen leven; daarnaast om de Nederlandse belangen in de wereld te bevorderen en te beschermen; en ten slotte omdat Nederland economisch afhankelijk is van vrij verkeer binnen de Europese Unie.

Ook als je de Nederlandse Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie erop naslaat zie je hoe afhankelijk wij van Europa zijn in tijden van corona. Nederland heeft belang bij het weerbaar houden van de rechtsstaat, buiten én binnen de Europese Unie. Meer ruimte voor populistten of invloed vanuit Rusland en China zijn risico's die we buiten de deur moeten houden. De oproep 'lokaal loyaal' is sympathiek in een crisissituatie. Maar als het een blijvertje wordt zal het de nodige gevolgen hebben voor internationale handel en lucht- en scheepvaart. Flow security, zoals dat in de Strategie genoemd wordt, is een Nederlands belang.

Nu kunnen we nog géven in de Europese Unie, straks staan wij te vragen. In 2018 zei premier Rutte in het Europese Parlement dat eenheid in Europa harder nodig is dan ooit. Een solidair Europa is in ons belang in de wereld tijdens en na corona.

‘Meer ruimte voor populistten of invloed vanuit Rusland en China zijn risico's die we buiten de deur moeten houden’

Prof. dr. Theo Brinkel is KVMO Hoogleraar Militair-maatschappelijke studies aan de Universiteit Leiden.